

'de wegen', schreef hij later, 'waren overvol met repatriërenden, Duitse dienstauto's en kopspijkertjes' (gestrooid door van Bijnens burgerverzetsgroepen), 'zodat er veel banden gerepareerd moesten worden.'¹ Wezel passerend, werd de leider van het Arbeidsfront getroffen 'door de volslagen radeloosheid der Wezelse autoriteiten en bevolking.' Een onderwijzer met wie hij een mogelijke ommekeer door nieuwe geheime wapens besprak, zette de domper op zijn optimisme door op te merken: '*Ach, sind Sie auch auf diesen Schwindel hineingefallen?*'² Intussen was, ook al op maandagavond, bij de Arbeiderspers de directeur, de NSB'er H. J. Kerkmeester, verdwenen, niet dan nadat hij aan alle hoofden van dienst en aan de personeelsleden die lid waren van de NSB, drie maanden salaris had laten uitbetalen. Het oudste hoofd van dienst, P. Schumacher, die vóór de bezetting al een vooraanstaande functie bij de Arbeiderspers had bekleed, kreeg de leiding van het bedrijf – een van de eerste dingen welke hij constateerde was dat een NSB'er die bij de kasafdeling had gewerkt, f 100 000 mee naar huis had genomen (het bedrag werd enkele dagen later teruggehaald).

Dan pakte op Dolle Dinsdag in Lunteren E. J. Roskam, 'Boerenleider' tot hij in de zomer van '43 wegens malversaties was afgezet, zijn fiets om naar een hotel in Groningen te rijden. Van het in Apeldoorn gevestigde departement van onderwijs, wetenschap en cultuurbescherming verdwenen de meeste daar werkzame NSB'ers, uit de gemeente Apeldoorn vluchtten alle wethouders en de commissaris van politie.

Wat NSB'ers of andere 'foute' elementen die elders vooraanstaande posities bij de overheid hadden, kort voor of op Dolle Dinsdag deden, is ons niet bekend (ons overzicht is verre van volledig), maar het lijkt ons plausibel dat velen hunner in de algemene sfeer van nervositeit en angst (hier en daar waren er NSB'ers die zelf of met hun gehele gezin zelfmoord pleegden) gebruik maakten van de treinen welke Rauter maandagavond had beloofd. Onder de districtsleiders die met het bericht van Rauters belofte naar hun woonplaatsen terugkeerden, was er één, de districtsleider van Gelderland, die, met verlof overigens van Seyss-Inquarts *Beaufragter* te Arnhem, de beperking welke Mussert had aangebracht: alleen vrouwen en kinderen mochten vertrekken, naast zich neerlegde en allen, ook de mannelijke NSB'ers, van 6 september af concentreerde in Doetinchem van waaruit een deel in Winterswijk werd ondergebracht (er kwamen daar in totaal ca. vierduizend vrouwen en kinderen van NSB'ers terecht). Hebben de overige districtsleiders Mus-

¹ A.v., p. 197.   ² A.v.